

Projectopdracht Verenigingsstructuur

Status van het document

Onderstaande betreft een projectopdracht van het landelijke bestuur aan het partijbureau. Deze opdracht wordt informerend gedeeld met het congres.

Aanleiding

Het is zaak onze vereniging klaar te maken voor de toekomst. Zowel qua politieke boodschap, communicatie en fondsenwerving, als ook qua structuur van onze vereniging. Een aantal ontwikkelingen die hieronder worden geschetst geven de aanleiding hiervoor duidelijk weer.

Wet Politieke Partijen (WPP)

Het wettelijk kader voor politieke partijen gaat veranderen. De Wet Politieke Partijen (WPP) ligt ter behandeling bij de Tweede Kamer en heeft als doel om de onafhankelijke positie van politieke partijen te versterken en wettelijke regels voor politieke partijen zoveel mogelijk in één wet te bundelen. De wet stelt aanvullende eisen aan lokale partijen, en daarmee ook aan lokale afdelingen van de ChristenUnie. Vooralsnog is de planning dat deze wet per 1 januari 2027 in werking treedt.

Lokale afdelingen onder druk

Onze lokale afdelingen staan onder druk. Los van aanvullende eisen die met de WPP worden opgelegd, hebben besturen te maken met een aanzienlijke administratieve last. Denk aan het UBO-register, bankzaken, verkiezingsformulieren, giftenoverzichten, et cetera. Daar komt bij dat veel afdelingsbesturen in toenemende mate moeite hebben om bestuursvacatures in te vullen.

Bij een aantal afdelingen is het (zelfstandig) voortbestaan in gevaar. Dit kan verschillende oorzaken hebben, maar meestal heeft het te maken met het niet kunnen vinden van bestuurders. Dit speelt met name bij afdelingen met een klein ledenaantal of een zeer vergrijsd ledenbestand. De ChristenUnie heeft 10 afdelingen met een ledental onder de 50.

Andere partijen sturen proactief op samenvoeging van afdelingen in (kleine) regionale verbanden.

Juridische structuur

Lokale afdelingen zijn bij de ChristenUnie zelfstandige juridische entiteiten. Dit betekent dat wetwijzigingen (zoals de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen) per afdeling afzonderlijk notarieel moeten worden doorgevoerd. Dit is zeer

arbeidsintensief en kwetsbaar, want niet iedereen zal hier gehoor aan geven. Anders gestructureerde partijen kunnen volstaan met aanpassing van hun landelijke statuten.

Financiering

Elke euro ontvangen aan contributie wordt verdeeld over het partijbureau, de lokale afdelingen van het betreffende lid, en de provinciale unies. Lokale afdelingen hebben een eigen bankrekening; provinciale unies hebben een bankrekening die beheerd wordt vanuit het partijbureau. Met de komst van de Wet Politieke Partijen krijgen lokale afdelingen ook rechtstreeks ondersteuning vanuit het Rijk; vermoedelijk komt er zelfs al over 2026 geld beschikbaar. Dat roept vragen op over de toekomstige noodzaak en inrichting van financiële stromen vanuit de landelijke partij naar lokaal. Door het verschil in juridische status is er niet één overzicht van de financiële posities van afdelingen en provinciale unies.

Rol van provinciale unies

Provinciale Unies hebben geen rechtspersoonlijkheid en geen eigen bankrekening. Zij vormen een schakel tussen landelijk bestuur en lokaal, waarbij die rol niet heel duidelijk gedefinieerd is. Een herbezinning op de rol, positie en vormgeving van deze laag is daarom wenselijk.

Doel

Doel van het project is om te komen tot een structuur (landelijk bestuur, provinciale unies, lokale afdelingen) die het best bijdraagt aan het realiseren van de missie van de ChristenUnie: het maken van politieke impact vanuit haar grondslag en beginselverklaring, door politieke vertegenwoordiging, het nemen van bestuurlijke verantwoordelijkheid en het mobiliseren van mensen en netwerken op deze missie.

Het landelijk bestuur roept daarom een projectgroep in het leven die de benodigde aanpassingen aan de partijstructuur onderzoekt en het landelijk bestuur van aanbevelingen voorziet.

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Voorstellen passen binnen het wettelijk kader (inclusief de op handen zijn de WPP).
- Voorstellen maken het stelsel per saldo eenvoudiger en effectiever maken voor alle lagen.
- Voorstellen zijn integraal op elkaar afgestemd.

- Voorstellen ontzorgen de lokale afdelingen, zodat actieve leden zich kunnen inzetten op de plekken waar ze de grootste toegevoegde waarde hebben.
- Voorstellen waarderen de lokale verworteling en de autonomie van elk onderdeel van de organisatie.

Afbakening: het project heeft betrekking op de structuren binnen de vereniging; de verhoudingen met de neveninstellingen (WI, PPF, FICDD, BV) maken geen onderdeel uit van de opdracht.

Onderzoeksvragen

Het landelijk bestuur geeft de project de volgende onderzoeksvragen mee:

- Wet- en regelgeving: welke aanpassingen moet de ChristenUnie in ieder geval doen om te voldoen aan de WPP?
- Maatschappelijke trends: welke ontwikkelingen zien we t.a.v. de bereidheid van burgers om politiek actief te worden of vrijwillig deel te nemen in besturen? Is er regionale diversiteit hierin?
- Andere partijen: inventariseer hoe een relevante doorsnede van andere landelijk opererende partijen zijn georganiseerd en onderzoek hoe de betreffende partijen deze structuur ervaren.
- Financieel: welke rol spelen financiën bij het goed lopen van lokale afdelingen en provinciale unies – zowel in hoeveelheid als in de organisatie van de verantwoordelijkheid voor de middelen.
- Draagvlak: hoe ervaren lokale politici en lokale bestuurders de huidige structuur? Wat gaat goed en waar zitten de knelpunten? Aan welke eisen moet een nieuwe structuur voor hen voldoen?

Resultaten

De projectgroep levert de volgende zaken op aan het landelijk bestuur:

- Een overzicht van geïnventariseerde knelpunten en van mogelijke oplossingen.
- Advies m.b.t. de voorliggende keuzes.
- Een kort verslag met een overzicht van het proces (stakeholders, communicatie etc).

Werkwijze

Het landelijk bestuur is opdrachtgever, waarbij de directeur partijbureau optreedt als de directe opdrachtgever voor de projectgroep.

De projectgroep is samengesteld uit een aantal leden van het partijbureau (kernteam) en een kring van vertegenwoordigers van lokale afdelingen, provinciale unies en de bestuurdersvereniging. Daarnaast kan er indien gewenst gewerkt worden met focusgroepen etc.

De projectgroep laat zich ondersteunen door iemand met de relevante juridische expertise.

De kosten vallen onder de reguliere begroting van de ChristenUnie.

De planning wordt in onderling overleg met het landelijk bestuur vastgesteld.